देवान्देवानिति वा सर्वत्र[1] नियमशब्दात् ॥ ८ ॥[2] देवान्यजेत्येवाध्वर्युराहेति (१.८.२.१४.) नियमात् नियमप्रतिपादकस्यैवशब्दस्य श्रवणात् ।

विकृतिदर्शनाच्च ॥ ९ ॥ विकृतावुत्तरयोरप्यनुयाजयोर्देवान्यजेत्यस्य दर्शनात् प्रकृतावपि सर्वेष्वेवं प्रैषो भवतीत्यवसीयते · यत्तु वरुणप्रघासेषु यज्ञ-यजेति श्रवणम् तदुणविधानार्थमेकदेशानुवाद इति पितृभूतिः · प्रकृतौ शाखान्तराद्विकल्पः[3] वरुणप्रघासेषु पुनर्यज्ञ-यजेति वचनं तस्यैव प्रयोगनियमार्थमिति कर्कः ।

प्रतीचो जुहोति ॥ १० ॥ एतांस्त्रीननुयाजानध्वर्युः प्रत्यक्संस्थान्जुहोति । अनुवृत्तिलोभेन प्रसङ्गादाह ·

उपसत्सु च ॥ ११ ॥ ज्योतिष्टोमे उपसत्संज्ञास्विष्टिषु चाग्निसोमविष्णुदेवतयागेषु प्रत्यक्संस्थान्होमान्करोति[4] । प्रयाजवत्कर्तुरप्यपसरणे प्राप्ते सत्याह ·

ध्रुवः ॥ १२ ॥ अध्वर्युर्निश्चल एकत्र स्थित एव त्रीनप्यनुयाजान्प्रत्यक्संस्थान्जुहोति न प्रतिहोमं प्रत्यगपसरणम् ।

चतुर्थꣳ समानीय प्राचीम् ॥ १३ ॥ तृतीयानुयाजहोमानन्तरमुपविश्यौपभृतं सर्वं जुह्वां समानीय चतुर्थहोमं करोति · प्राक्संस्थामाहुतिम् · यजतिस्थानादित्योत्तरत उपविश्य तद्धि जुहोतीनां स्थानम् । तच्चतुर्थग्रहणमस्य होमस्यानुयाजाङ्गत्वप्रज्ञप्त्यर्थम् · अन्यथा पूर्वाघारवदपूर्वोत्पादके स्वतन्त्रं होमान्तरं स्यात् · अङ्गत्वे तु सत्यनुयाजसद्भावे भवति तदभावे च न भवति । अनुयाजान्ते स्वरुं जुहोतीति (६.१.१२) स्वरुहोमोऽपि साङ्गानुयाजोत्तरकालं भवति । अथवा देवानामेव देवतात्वमस्मिन्होमे यथा स्यादित्येवमर्थं चतुर्थग्रहणम् · मन्त्राभावेऽपि स्वाहाकारिणा होमः कर्तव्यः ।

अभिचरन्ननुयाजानुमन्त्रणमशन्यमुं जहि ह्राडुन्यमुं जह्युल्कुष्यमुं जहीति ॥ १४ ॥ अध्वर्युरेव समाख्यानात् पुरुषयोगाभावाच्च ।

---

१) देवादेवा°३ देवांदेवान्सर्वत्र १.२. २) त्रिष्वप्यनुयाजेषु Mahâd. देवान्यजेत्येव देवं देवमिति सर्वेषु होतेति (१.८.२.१४.) Ss. ३) ? शास्त्रान्त° २. ४) प्रधानहोमान् Mahâd. ५) प्रत्यग्घोमेऽभिक्रम्याभिक्रम्ये(ति) प्राप्ते ध्रुव इति नियम उच्यते Mahâd.